

21

~~G 11 23~~

EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.

VITEBERG.

VI-56

SIGNAT. 1515CCCXIII.

DISCURSUS POLITICUS, 16

In quo ostenditur,

Pontificios Politicos

hypotheses fovere, quibus inju-

riam inferant, tam SACRO IMPERIO ROMANO,

quàm SACRATISSIMO IMPERATORI,

Quem

In Illustri ad Albim Academia,

Præstitit

Jesu Legitimæ potestatis Autore, & Patre Luminum,

Adstitit

Philosopho Excellentissimo,

DN. M. JOHANNES SCHARFIO,

Log. & Meth. Profess. Publico : Præceptore, Pa-

trono, & Promotore suo ætatèm honorando,

Substitit

M. JOHANNES Brunneman

C. M.

*Candido συφιλοσοφειων colloquio
proponit.*

Ad diem xxvi. Novembr.

WITTEBERGÆ

Typis Hæredum SALOMONIS AUERBACH.

ANNO clō lō C XXIX.

PONTIFICOS

hypochelca foyre p...
...
...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

ΠΡΟΟΪΜΙΟΝ.

Nullo venerabilius, quo honorabilius,
quo sanctius est aliquid, eò plures
insultus experiri cogitur. Id si ex-
emplis illustrarem, lucem meridia-
no Soli afferrem. Sit nobis omnium
instar, summa illa Imperii nostri Romani Maje-
stas, quam licet omnes ferè, quotquot sunt in toto
hoc mundi ambitu Magnates, meritò venerentur
& suspiciant, invenias tamen quosdam, qui quo-
vis modo illam lædere & extenuare contendunt.
Non dicam jam de Bodino, qui in præjudicium
Romani Imperii, statum ejus Monarchicum esse
negat & pernegat, ac tales hypotheses fovet, quæ
injuriöse sint in nostrum Imperium. Tantùm
de Pontificiis jam sermo est, qui multas fovent in
libris suis & propugnant hypotheses, quæ in contu-
meliam Romani Imperii vergant, quarum quas-
dam hoc discursu examinare placet. Et licet plu-
res fuerint ejus generis hypotheses in promptu, ut-
pote, quando statuunt quidam, Pacificationem Aus-
gustanam de Pace Religionis per Tridentinum
Concilium esse sublatam, contra expressa illius Pac-
cificas

cificationis verba: Item; ante Coronationem Papæ Regem Romanum non esse Imperatorem: Item, Potestatem Legitimandi & fundandi Academias Papæ principaliter, & non participativè competere, & quæ sunt id generis alie, has tamen paucas brevitatis causa proponere, & pleniorẽ hujus negotii tractationem in aliam occasionem differre placuit. Sit ergo

Συμθεω.

*Prima hypothesis Politicorum Pontificiæ
Religioni addictorum.*

Imperator Romanus est vasallus Papæ, & Imperium est Papæ feudum, & Papa in temporalibus etiam habet potestatem supra Imperatorem.

Εξήγησις.

Prius illud, sc. Imperatorem Romanum esse vasallum Papæ, & Imperium Romano-Germanicum esse feudum Papæ, disertis verbis multi asserunt ex Pontificiis, usi hoc argumentis quod Imperator Romanus juramentum fidelitatis, uti illi explicant, præstet Pontifici, quod juramentum tamen, non fidelitatis, sed defensionis esse, nostri respondent. Posterius illud ferè omnes statuunt Pontificii. Sic enim glossa in c. per venerabilem habet: Papa est super omnes, & consequenter etiam Imperatorem. Unde & Clemens Quintus revocavit sententiam Henrici Imperatoris contra Robertum Regem Siciliae, ut patet ex Clem. Pastor. de sent. & re judic. citante Arnisæo de Exempt. Cler. c. 5. Sed qualis hæc potestas sit in temporalibus Papæ supra Cæsarem, hinc inde apud Pontificios disputatur. Quidam enim, quos recenset Bellarm. directam eam esse volunt,

volunt, quidam, inter quos etiam Bellarm. indirectam eam appellitare volunt, quatenus scilicet referuntur temporalia ad finem spirituales, ob quod tamen, si Barclajo credimus, parum absuit, quin omnia ejus scripta fuerint exusta.

Ex his sic argumentamur

Nullus Vasallus habet Majestatem, respectu ejus territorii & regni, quod fiducia & feudi nomine tenet.

Imperator est Vasallus (uti quidem tradunt Pontif.) Ergo Imperator noster Romanus non habet majestatem, respectu ejus regni, quod fiducia seu feudi nomine tenet, quod est Imperium Germanico Romanum. Conclusio manifeste injuria est in sacratissimum Imperatorem Romanum.

Minor est Politicorum Pontificiorum.

Majorem probabimus. Et distinguendum primo, quod aliud sit ipsum regnum fiducia nomine tenere, & aliud præter illud habere aliud territorium, respectu cujus Vasallus sit. Illud Majestati adversatur, sed non hoc, alias & Reges Hispaniæ & Daniæ majestatem non haberent, cum ille resp. Burgundiæ, hic Holsatiæ, Imperii vasallos se esse profiteantur. Ergo sic probo majorem: Omnis vasallus, respectu illius territorii, quod fiducia nomine tenet, habet superiorem, à quo investituram petit, cui etiam servitia præstare debet. Ast nulla Majestas recognoscit superiorem, respectu illius regni, cujus respectu est Majestas, cum Majestas describatur per talem Potestatem, quæ superiorem non agnoscit. Bes. lib. 1. Pol. c. 2. §. 1. nec ulla Majestas obedientiam præstat & servitia, nec investituram petit, respectu ejus regni, cujus respectu est & dicitur Majestas: cum hæc omnia Majestati repugnent.

Ex hoc fluit alterum argumentum: Quicumque agnoscit superiorem potestatem in temporalibus, non habet Majestatem.

Imperator Romanus agnoscit superiorem potestatem in temporalibus, Ergo:

A 3

Impe-

Imperator Romanus non habet Majestatem.

Major patet. Nam nulla Majestas agnoscit superiorem potestatem in temporalibus.

Conclusio iterum est absurda. Minor ex ante dictis satis superque constat.

Sed scio quid responsuri sint. Dicent enim potestatem hanc, licet sit in temporalibus, tamen temporalem non esse, sed spirituales, atque ideo Majestatem Imperatoris Romani tollere non posse. Verum licet Bellarminus potestatem hanc spirituales esse dicat, id tamen partim complicitibus ejus quibusdam expressè adversatur, partim cum ipsius hypothesebus stare nequit. Thomas enim omnem potestatem distinguit per actus & objecta, quoniam ergo objectum hujus potestatis temporale est, ut patet, & actus quoque temporalis cum abdicatio ab imperio non certè spiritualis, sed temporalis pœna sit, quoniam etiam ipsius Bellarmini complices quidam expressè hanc potestatem Papæ temporalem, imò planè Imperatoriam vocent, ideoque hæc Bellarmini sententia neque cum ipsius, neque cum aliorum hypothesebus stare posse videtur. Arnif. de Exemptione Cler. c. 5. §. 26. p. 151, 152.

Secunda hypothesis.

Imperator si fiat hæreticus, vel cum iis colludat, aut aliàs enormiter peccet, à quovis privato potest interfici, & à Papa etiam deponi.

Prius illud expressè multi Pontificii tradunt. Benè autem præ aliis Marian: Jesuita hac de re scribit, lib. 1. de Regis institut. c. 6. ubi excusat, imò commendat factum illud sacrificuli Dominicani, qui Henricum tertium Galliarum Regem è medio sustulit, addit etiam, sacrificulum à toto collegio Dominicano & aliis ad id instructum esse, & c. 7. expressè tradit, feliciter veneno talem Regem interim posse, hac tamen conditione additâ, si commodè id linteis, armis, ephippiis, ocreis, sellis, &c. addi possit. Imò factum hoc sacrificuli, publica in oratione Romæ, præsentibus Papa & Cardinalibus, fuit collaudatum. Bell. l. 5. de Pontif. c. 7. ait: Non licet Christianis, tollerare Regem

gem impium vel hæreticum, si conetur subditos pertrahere ad suam hæresin. Alii autores allegati videantur apud Dn. D. Gerhardum tomo 6. p. 1296. Et quod de Rege Gallæ & Rege quovis in genere dictum est, ad Imperatorem etiam accommodant. Quid, quod aliter salvis suis hypothësis statuere nequeant? Dicunt enim & defendunt passim, Regem vel Imperatorem, si fiat hæreticus, fieri tyrannum in titulo, & amittere suam jurisdictionem; Tyrannum autem titulo à quovis occidi posse, plerique Politici statunt.

Posterius illud omnes ferè Pontificii, & peculiariter Bellarminus, in scripto illo contra Barclajum defendunt.

Sic ergo discurremus ex posteriori:

Si Papa Imperatorem Romanum non tantum propter hæresin, sed etiam propter alia delicta de solio deicere potest, sequitur

1. Imperatorem Romanum nihil definire posse, nisi consentiente Papa, nisi velit incurrere poenam illam. Constat enim Pontifices Romanos Imperatores, sæpè ob parvum quoddam delictum, sæpè etiam nullum, Imperatores à solio deturbasse.

2. Deteriorem esse conditionem Imperatorum, quam Vasallorum. Nam Vasallus non exiit suis bonis, nisi ex causa in legibus definita, & ex consilio Parium Curie, uti hac de re tradunt Feudistæ. At Pontificii statuunt, & exemplis etiã comprobant, Imperatorem à solo Papa, & ex solo ipsius arbitrio (quia scilicet errare nesciat, & solus sibi judicium de hæresi & aliis delictis reservet) à Dignitate Imperiali deici posse. Bellarminus, ne omninò nihil respondere videatur, aliquid regerere conatur contra hoc, sed nihil respondet. Videatur ipse Bellarm. in libro illo contra Barclajum.

Ex priori illo sic infero:

Quicumque crimen læsæ Majestatis defendunt, comprobant, & alios ad id ipsum instigant, illi sunt rei criminis læsæ Majestatis. Sed Pontificii Politici statuentes, Imperatorem ob hæresin vel ob crudelitatem, etiam si bono titulo ad fasces Imperii evehctus fuerit, à subdito occidi posse & debere, defendunt, comprobant crimen læsæ Majestatis, & ad id alios instigant. Ergo:

Minor

Minor sua luce patet, nam quando privatus contra Majestatem arma capit, omnino crimen laesae Majestatis committit, nedum si ipsam Majestatem Caesariam interficere tentet, quod autem Imperator a vera Religione desciscens, & ad hereticam delabens, statim hinc tyrannus titulo, id sane absque omni Scripturae & rationis fundamento dicitur, & quae efficacissime a nostris est refutatum, adeo ut non dubitem, quin ipsi etiam saniores Pontificii hac in parte a suis discedant.

Imo hanc suam hypothese vitam Principum, omnium fere ludibrio exponunt Pontificii, ut satis res ipsa loquitur.

3. Hypothesis.

Clerici in Romano Imperio, non sunt sub jurisdictione Imperatoris, sed Papae.

Exemptio.

Hanc hypothese expressis verbis habent Pontificii, & peculiariter Bell. contra Barclajum, ubi etiam hoc ex professo defendere conatur. Quo autem jure sint exempti, adhuc sub judice lis est. Quidam enim jure divino id fieri volunt, sed refutantur ex toto Ver. & N. T., uti etiam ex praxi primitivae Ecclesiae N. T.; quidam vero juri humano ascribunt exemptionem illam, dicentes ipsos Imperatores Clericos exemptisse. Imo dum Pontificii concessionem Imperatorum, praesertim Frederici, urgent, tacite illam exemptionem juri humano & dispositioni Imperatoriae ascribunt. Jam sic argumentor:

Quicumque eximit illos a jurisdictione Imperatoris, qui adhuc jure sunt sub illa, & nullo unquam tempore eximi potuerunt, is injuriosus est in Caesariam Majestatem.

Papa eximit illos a jurisdictione Imperatoris, qui jure sub ea adhuc sunt, & nullo tempore eximi potuerunt. Ergo:

Major sua luce lucet, Eximere enim subditos ab obedientia Magistratus, magna sane est injuria.

Minor ex eo patet: Si Clerici primitus fuerunt sub Imperatoribus, ut saepius demonstratum est, & a sanioribus quibusdam

dam Pontificiis non negatur, utique nullo jure eximi potuerunt, neque ipse Imperator ipsos eximere, & abalienare potuit, ratio est quia Imperator est semper Augustus, nec debet aut jure potest, subditos suos ab omnimoda jurisdictione eximere, cum hoc in diminutionem Imperii vergat. Si autem ab ipso Imperatore abalienari non potuerunt, multò minus ab alio ullo homine, si hoc jure utique adhuc sunt sub Imperio Romano, & p. c. injurius est is, tam in Imperatorem, quàm Imperium Romanum, qui Imperatoriæ jurisdictioni illos subtrahere non veretur.

4. Hypothesis.

Regnum illud non est verum Regnum, in quo falsa est religio, seu, ubi Magistratus & subditi falsæ religioni sunt addicti.

Εξήγησης.

Hypothesis hæc expressè apud Pontificios Scriptores habetur, rationem autem adducunt hanc, quia Magistratus cum in finem, & hac conditione accepit Regnum, ut veram religionem propagaret, quando autem conditionem hanc non observat, non ampliùs verus est Rex, sed tyrannus, & Regnum tyrannis potiùs est, quàm verum regnum. Ideoque hæc hypothesis ex præcedente fluit hypothese. Jam ergo sic argumentamur.

I.

Imperium Romanum constat ex multis territoriis, in quibus & Magistratus & subditi Lutheranam seu Evangelicam, seu ut Pontificii eam appellitant, hæreticam religionem amplectuntur: Ergo Imperium Romanum ex parte non est verum, sed tyrannicum Imperium, ex mente scil. Pontificiorum. Imò infinita ferè absurda, & statibus Imperii maximè injuriosa hinc propullularent, sequeretur enim

1. Imperatorem nostrum Romanum, non posse, nec debere

B

Pro-

Protestantes Imperii status ad diatas vocare, cum non sint (sc. ex mente Pontificiorum) veri Principes, sed tyranni, & iniusti territoriorum suorum possessores.

2. Nullam illis concedendam esse imperialium rerum administrationem.

3. Omnium Sacratissimorum Imperatorum electionem, à tempore Caroli Quinti, esse illegitimam, quod tamen cogitare, nefandum, & abominandum esset, siquidem facta sit ab illis, qui eligendi potestatem non habuerunt. Et quis omnia inde absurda propullulantia percensere vellet, cum animus ea enumerare exhorrescat.

II.

Quicumque populus falsa religione imbutus est, ille non habet realem Majestatem (sc. secundum Pontificios.)

Quicumque populus non habet Majestatem realem, non potest etiam conferre majestatem personalem: si hoc, populus Romanus ethnicâ religione imbutus, non potuit Imperatoriam Majestatem conferre in Julium Cæsarem, & ejus successores; si hoc; Ethnici Imperatores non habuerunt veram Majestatem, nec fuerunt veri Principes, sed Tyranni, si hoc; sequetur, Christianos Imperatores à Tyrannis suam accepisse Majestatem, quod quàm iniquum sit & injuriosum, in sacratissimos illos Imperatores, nemo non videt.

5. Hypothesis.

Imperium nostrum Germanico Romanum est à Pontifice Romano, qui etiam illud transtulit ad Germanos, & nominatim ad Car. Magnum.

Εξήγησις.

Hypothesin hanc ferè omnes defendunt Politici Pontificii, & translationem illam ascribunt Leoni 3. Pontifici. Mohr. in disp. de jurisdic. θ. 7. & alii. Imò quidem eò dementiæ pervenerunt, ut statuerent, Papam ex mera causa temporali, posse
rursus

rurfus de Germanis in Græcos transferre Imperium, & hoc sanè ex illa hypothefi fequitur, nam fi ad Germanos ex caufa temporali pòtuit transferre Imperium Pontifex, quidni & hodie à Germanis ad Gallos, vel alios populos poffit transferre idem Imperium, fi falva ftaret hæc hypothefis? Eadem enim ubique ratio. Autores allegati videantur apud Reinckingum lib. 1. de regimine feulari & Ecclefiaftico, claſſe 2. c. 3. Ex hoc fic argumentor :

I.

Si Papa transferre potuit Imperium Romanum ab una gente ad aliam, pro ſuo beneplacito, utique jurisdictio Pontificis temporalis eſt ſuper ipſa poteſtate Imperii, imò ipſo Imperio. Super quo enim quis diſponere poteſt pro ſuo beneplacito, id certè ſub ejus jurisdictione eſt, qui ita de illo diſponere poteſt, cùm in illis, quæ in mea poteſtate non ſunt, nihil diſponere, nihil immutare poſſim. Si autem jurisdictio Papæ eſt ſupra Imperium, exercetur etiam ſuper Imperio. Imperium utiq; noſtrum Romanum ſupremũ non eſt, cum ſupra illud detur ſuperius, ſcilicet ipſum Papæ Imperium, & poteſtas eius temporalis, quo modo autem hoc ſine injuria dici poſſit, non video.

II.

Si Imperium à Græcis ad Germanos potuit transferri à Pontifice Romano ex caufa merè temporali, quia nimirum Pontificiã de ſede bene meriti fuerunt Germani, utique eandem ob cauſam, hodie Papa Imperium poteſt transferre ad alias gentes, ob majora ſcilicet aliarum gentium in ſedem Romanam merita. Conſequentia adeò eſt evidens, ut quidam ex ipſis Pontificiis poſterius deſenſum eant, uti antea indigitatum eſt, & benè notanda ſunt verba Adriani 4. Papæ, quæ ſcripſit ad Imperatorem Fridericum Primum : Scire debes, quo jure Papa à Græcis ad Germanos Imperium transferre potuit, eodem jure & me iterum Germanis eripere poſſe. Hucusque Hadrianus. Si ergo Pontifex etiamnum Imperatoriam Dignitatem à Germanis ad Græcos vel alias gentes transferre poteſt, utique

Subjicere lubet hæc Corollaria

Politica.

I.

An status Imperii nostri sit Aristocraticus? N.

II.

An absurdum sit unam & eandem Personam respectu ejusdem esse simul subditum & Magistratum in temporalibus? N.

III.

An Dillingenses Jcti, in tractatu de Pace publica, firmum argumentum contra alienationem bonorum Ecclesiasticorum majorum, ex S. S. Und nach dem bey Vergleichung dieses &c. petere potuerint?

Politici nostrates communiter negant & quidem 1. quod invitis Protestantibus fuerit insertus hic paragraphus, unde pro parte pacificationis agnosci non possit. Nam I. Expressè Rex Ferdinandus in paragrapho prædicto ita loquitur: Und nach dem bey Vergleichung dieses Friedens / Streit fürgefallen / wo der Geistlichen einer oder mehr &c. welcher sich aber beyde Religions Stände nicht haben vergleichen können / demnach haben wir in Krafft hochgedachter Röm: Käys: Majestat / vns gegebenen Vollmacht vnd Weimstellung / erkläret / vñ gesetzt / thun auch solches &c. Duo hic in his verbis licet deprehendere, 1. quod Pontificii & Protestantes Principes de hoc articulo convenire non potuerint.

2. quod

2. Quod Rex Ferdinandus hunc paragraphum ex plenitudine potestatis à Cæsaria Majestate sibi concessa inseruerit. Jam verò certum est, quod Cæsaria Majestas non iudex ordinarius, sed pars litigans tum temporis fuerit, ut ex historia illâ patet. Certum est & hoc, quod Ferdinandus Rex fuerit Iudex Compromissarius. Quia verò nulla pars litigans, in illa controversia, in qua litigat, invitæ alteri parti aliquid obtrudere potest, neque etiam ex plenitudine potestatis aliquid decernere; ideoque consequens est, Cæsarem Carolum Quintum non potuisse hac in controversia ex plenitudine potestatis aliquid decernere, multò minus in alium hanc potestatem conferre: Quia etiam Iudex Compromissarius, ne punctulum quidem uni parti litiganti invitæ obtrudere potest, sequitur & Regem Ferdinandum paragraphum hunc ex plenitudine potestatis inferere non potuisse.

Secundò probant assertionem suam Politici ex eo, quod in sequentibus Comitibus Protestantes Principes contra hunc paragraphum protestati fuerint, & ut ille aboleretur, submissè à Cæsaria Majestate petierint; ut videre est ex Rescripto Regis Ferdinandi in Comitibus Ratisp. Anno 1657. celebratis, dato, & sequentibus etiam Comitibus quibusdam.

Licet verò paragraphus hic consentientibus omnibus Statibus insertus esse concedatur, adhuc tamen Dillingenses id, quod volunt, ex eo probare non posse videtur. Paragraphus enim loqui videtur de tali Episcopo, qui investitus jam est, & Pontificiam religionem se defensurum esse juravit, ac postea Lutheranam amplectitur confessionem, non verò de iis, qui etiam ante
electio.

electionem Evangelicæ religioni addicti fuerunt. Et videtur loqui hic paragraphus de tali casu, si Capitulum seu Canonici sint veteris Religionis, id quod colligitur ex illis verbis: **Auch den Capiteln / vnd denen von gemeinen Rechten / oder der Kirchen vnd Stifft gewohnheiten / zugehoret / eine Person der alten Religion verwandt / zu wehlen vnd zu ordenen zugelassen seyn &**, quod verbum ultimum, non mandati, sed beneficii verbum esse solet. Nec videtur etiam Paragraphus loqui de illo casu, si Episcopus consentiente Capitulo reformationem instituat. De quibus omnibus uberius differentes videantur Politici, qui de Pace Religionis scripserunt. Nobis hæc ex mente Politicorum uberius colloqui gratia adjecisse sufficiat.

F I N I S.

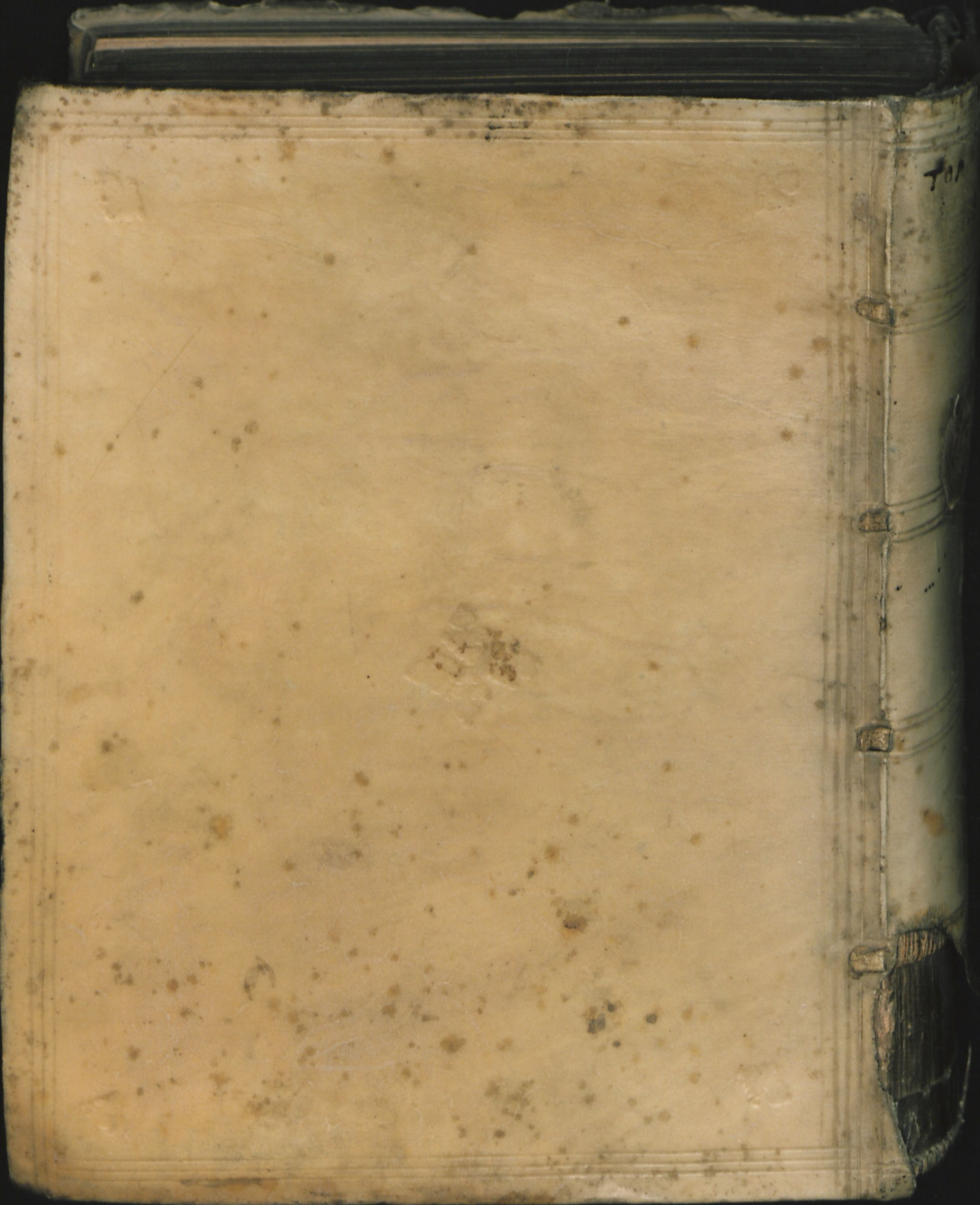
Elendg Contentonim.

- Balthasari Meisneri Disputatio Theologica de norma fidei. Wittob. 1623.
 Jos. Tarnovii Disp. Theol. de deo frivno. Rostob. 1624.
 Jacobi Martini Disp. de primo Creationis tudio.
 Jos. Cotsmanni Disp. Theol. universaria exhibens brevissimam resolutionem sex problematum ex cap.
 3. Gen. deumtorem. Rostob. 1627.
 Valentini Legdei Disp. Theol. de imagine dei in domine ante lapsum. Rostob.
 Bartholomei Batti Disp. Theol. de mysterio unionis hypostaticae de unitate naturarum in christo. Gry.
 phirwaldia. 1624.
 Jos. Gerardi consideratio duorum circulsuum, qbz deserta Amphicionibz foverere vident, ut a
 Litteni doctrina secessum faciant. Jena. 1625.
 Pauli Stevogtii Disp. Philosophica de visione dei sicut in se e. Jena. 1625.
 Jos. Tarnovii Disp. de aeterna praedestinatione hominum in fide justificante ad finem usqz vite
 perseverantium. Rostob. 1625.
 Jos. Chrovi Harmonia Evangelistarum secundum parochia et itinera domini, Sora. 1627.
 Fidelis admonitio de religione papistica fugienda et Lutherana constanter retinenda. Wittob. 1625.
 Pauli Robeni Demonstratio ostendens religionis Pontificiae lubricitatem, incertitudinem et
 vanitatem. Wittob. 1629.
 Jos. Hülsemanni Disp. A. orthodoxa contra necessitatem conjunctionis Evangelicorum cum Romano Papa
 et. Wittob. 1630.
 Wilhelmi Gysen prudentia pontificiorum idolatria. Wittob. 1631.
 Jos. Schawzi discursus Politicus, in quo ostendit, Pontificiorum Politicos hypoteser foverere, qbz in
 iuniam inferant tam saepe impio Romano, quam sacrisse Imperatori. Wittob. 1629.
 Pauli Robeni ~~de potestate~~ ^{de potestate} Romani episcopi. Wittob. 1628.
 Ep. Oratio panegyrica de causis tot humilitatem. Wittob. 1627.
 Wencelai Altwasserii Oratio revocatoria. Obsno. 1611.

ULB Halle 3
 004 053 834

Sb.

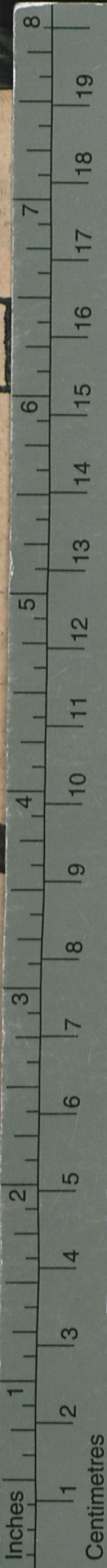
V3 Reto 17

707

Faint, illegible stamp or mark in the center of the cover.

B.I.G.

Farbkarte #13

POLITICUS, ¹⁶
 tenditur,
s Politicos
 ere, quibus inju-
 CRO IMPERIO ROMANO,
 IMO IMPERATORI,
 uem
Abim Academia,
 tite
Autore, & Patre Luminum,
 stite
excellensimo,
NE SCHARFIO,
 ublico : Præceptore, Pa-
 uo ætatèm honorando,
 bstes
E S Brunneman
 M.
 σοφῶν colloquio
 onit.
 vi. Novembr.
 BERGÆ
 OMONIS AUERBACH.
 lo C XXIX.

15

